KOLOZSVART, XXV. ÉVFOLYAM. 62. SZÁM. 1904. MÁRCZIUS 16. SZERDA.

Szerkesztői iroda
Kossuth Lajos-utcza (Máriaffy-ház),
hová a lap szellemi részét megillető közlemények intézendők.

Az „Ellenzék“ előfizetési dija:
Egész évre . . . . . **32** korona.
Félévre . . . . . **16** korona.
Negyedévre . . . . . **8** korona.
Egy hóra . . . . . **3** korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadóhivatal:
Kolozsvárt, Szentegyház-utcza 22.

Egy négyszögcentiméternyi hirdetési ár 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklam sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 kor

Nyilttéri czikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

Remény nélkül.

Kolozsvár, márcz. 16.

Mi, a kik távolról nézzük a politikai eseményeket, igen nehezen tudjuk megérteni, hogy mi történik a magyar parlamentben. Tegnap a pártok ölelkeztek, és ma köszörülik a fegyvert egymás ellen. Tisztábban szólva: tegnap a miniszterelnöknek megkegyelmeznek és ma arra készül az ellenzék, hogy fejét vegye.

Azt mondják a politikai bölcsek, hogy azért kellett Tiszának megkegyelmezni és azért kellett az ujonczjavaslatot megszavazni és azért kell az indemnytáson tul esni, hogy legyen vége az obstrukcziónak és szünjék meg a törvényen kivüli állapot. Hát bizony sem a parlamentben, sem az egész országban senki sincs a ki az obstrukcziót vagy az ex-lex állapotot szeresse és óhajtsa, de mindezt a helyzet parancsolta ugy. Ausztria immár odáig vitte korlátlan rendelkezését és hatalmát Magyarország felett, hogy az alkotmány csak a papiroson, ország csak a képzeletben, nemzet pedig sehol sem létezik. Mindezt pedig nemcsak Chlopy óta érezzük, hanem éreztük a szabadelvüpárt harmiczhat esztendős uralma alatt állandóan. Csoda-e? hát, ha a nemzet megsokalta a lenézést, a gunyos arczulütést, a töméntelen igazságtalanságot, a jogfosztást, a gazdasági és kereskedelmi kizsákmányolást, a melyet Ausztria véghez vitt büntetlenül, szabadon?

Csoda-e,? ha megsokalta egy olyan kormánynak az uralkodását, a melyik mindig Ausztriának szólgált és soha sem védte a nemzet érdekeit, a nemzet, szuverénitását.

És nem természetes-e, ha végre fellázadt ennek a korhadt. korrupt pártnak az uralkodása ellen különösön akkor, a mikor egy Héderváry, a bécsi körök kiparancsolt alakja és a mikor Tisza István a „szabadelvü“ uralkodás typikus zsarnoka került a hatalom élére.

Hangsulyozzuk, hogy Magyarországon senki sem hive az obstrukcziónak és az ex-lex állapotnak, de minden eszköz helyes és jogosult, a minek használata véget vet a szabadelvü rendszer hazafiatlan és önző uralmának. Ezért küzdött kezdetben az egész ellenzék és később egy elszánt, de hazáját őszintén szerető töredék az obstrukczió rendkivüli, de nem törvénytelen fegyverével. A kormány ekkor testvérharczot szitott. A kétfelé vált ellenzék egyike csavarta ki a másiknak kezéből azt a fegyvert, a melylyel — ha együtt, egy érzéssel, egy szivvel használják, véget vetnek örökre annak a szörnyü politikai rendszernek, a melyik elvfeladásból születve, a jogfeladás politikai rendszerévé nőtte ki magát.

Ezt érzi, ezt tudja a parlament összes ellenzéke és csodálatos, — mégis futni engedik Tiszát, a ki ennek a rendszernek vérbeli örököse.

Most aztán előáll Apponyi gróf és ujból megalakitja a nemzeti pártot Tisza ellen. Előáll a néppárt és harczot hirdet Tisza ellen. — Jön a Kossuth-féle párt és a küzdelmet jelenti a kormány ellen, szavakkal akarják megverni azt a Tiszát, a ki képes volt — ha kell — az alkotmányos szabadságot elkobozni, ex-lexben a parlamentet feloszlatni és a nemzet függetlenségi törekvéseit örökre megbénitani. Tisza grófot ugyan argumentumokkal meggyőzni nem fogja senki. Zenghet Apponyi gróf bübájosan, vagy harsoghat, mint a menydörgő zivatar, — az Tisza grófot és pártját nem zavarja.

Az az ember, a ki az első csufos kudarcz után, másodszor elvfeladás árán jutott a hatalomhoz, nem szégyenlős és nem fog visszavonulni csak azért, mert kimutatják neki, hogy azaz ut, a melyen halad, merőben ellenkezik a nemzet érdekeivel, törvényes jogaival és nemzeti szuverénitásával. Ezt az embert parlamenti szóharcz meg nem buktatja! Ezért harczolt az a töredék Tisza ellen rendkivüli fegyverekkel és az idő majd Ugronéknak ad igazat, mert azok, a kik most sima, parlamentáris fegyverekkel indulnak az ütközetbe, hamar rájönek, hogy vissza kell térni az obstrukczióhoz és elől kell kezdeni a küzdelmet rendkivüli eszközökkel, ha azt akarjuk, hogy alkotmányos életünk, nemzeti mivoltunk és törvényes jogaink érintetlenül maradjanak és nemzeti irányban fejlődjünk minden téren. Az a rendszer, a melyet Tisza képvisel, halottaiból támaszt fel egy utálatos politikai rendszert, a hol a nemzeti fejlődés teljesen vissza esett és az egyéni kapzsiság ülte diadalát mindenütt.

Nem csodálkozunk tehát, ha az Ugron—Szederkényi csoport végső erőfeszitésig küzdött Tisza ellen, de azon már csodálkozunk, hogy Apponyiék és a többi ellenzék, a kik ma harczot hirdetnek Tisza ellen, — épen azok szabaditották ki abból a kelepczéből, a mit a kormányelnök ur zsarnoki hajlamai készitettek elő.

De hát hiába! Az obstrukczió diadalát nem szereti sem Kossuth sem Apponyi. Ők megakarják buktatni Tiszát, vagyis a rendszerét, de csak ugy simán! Mennyi jóhiszemüség és mennyi áldott türelem kell ehez. Az osztrák járom alatt milyen sokat nyög és milyen sokat pirul addig a Kárpátoktól Adriáig terjedő tartományban egy szegény néptörzs!

A háboru.

Por-Arthur ostroma.

Vladivosztok.

Az oroszok hadiereje.

Az a hir volt elterjedve, hogy a japánok Port-Arthurt elfoglalták. E hirrel szemben egy orosz hivatalos távirat viszont azt mondja, hogy Port-Arthur alatt és mögött minden csendes, az ellenségnek se hire, se hamva s a szárazföldi harcztérről se jelentenek semmit. S valószinü, hogy ennek a hivatalos táviratnak van igaza, mert érdemleges hir tényleg alig érkezett. Az oroszok is, a japánok is egymás hiresztéléseinek dementálásával, illetve helyesbitésével foglalkoznak s még csapatmozgalmakról sem küldenek értesitést.

Port-Arthur ostroma.

Tokió, márcz. 15.

Hivatalosan megczáfolják itt Alexejev tengernagy jelentésében foglalt azt az adadot, hogy Port-Arthur negyedik ostroma közben egy japán torpedóromboló megsemmisült és a Takazako czirkálóhajó sulyosan megrongálódott. A japán torpedóromboló hibáját e hét folyamán kijavitják anélkül, hogy a hajót száraz javitómühelybe kellene szállitani.

Vladivosztok ostroma.

London, márcz. 16.

A Daily Telegraphnak jelentik Nagasakiból: Azok a czirkálóhajók, amelyek résztvettek Vladivosztok ostromában, visszatértek Sasevóba. Azok az orosz tisztek, akik a Jekaterinoszláv nevü orosz hajón estek fogságba, azt jelentik, hogy négy japán czirkálóhajót láttak, amelyek Port-Arthurból érkeztek Sasevóba. A hajók nagyon meg voltak rongálva. Az egyik czirkálóhajó orra teljesen össze volt lőve. Két szállitóhajó érkezett sebesültekkel. A Daily Telegraph niucsvangi jelentése szerint Makarof tengernagy elrendelte, hogy a szénnel ne takarékoskodjanak, hanem inkább a nehéz ágyuk töltényeivel.

Az oroszok hadiereje.

London, márcz. 16.

A Niucsvang melletti Ikonból jelentik, hogy az oroszok mindaddig nem tesznek döntő lépést, mig nem lesz együtt 300.000 emberük, kikkel sikerre számitva, szállhatnának sikra a japánok ellen. Ezenkivül még 200.000 emberrel fognak rendelkezni az esetleges kinai támadások elháritására.

LEVÉL.

Tekts. Benke Antal urnak

Gy.-Szt.-Miklós.

Országgyülési képviselővé történt megválasztásom alkalmából, az ön és a gyergyószentmiklósi választókerület polgársága által hozzám intézett s ezen napilap f. évi 50-ik számában is közzétett „Üdvözlő-irat“-ukért, fogadják hálás köszönetemet. „Irat“-ukban megnyilatkozó lelkesedésükből, azt a határozott meggyőződést meritem, hogy azon óhajtásuk: „Vajha 1404. februárius 22-ike a feltámadás nagy napja lenne nekünk is!“ legközelebb valósággá lesz, ha a függetlenségi eszme iránti ezen szent lelkesedésükben, továbbra is megmaradnak.

Csik-Szeredán, 1904. márczius hó 22-én.

igaz hivük

Dr. Györgypál Domokos.

Az erdővidéki bányaegylet közgyülése.

Marosvásárhely, márcz. 15.

Az erdővidéki-köpeczi szénbánya r. társaság a napokban tartotta meg ez évi rendes közgyülését, melyen részt vettek a következő részvényesek:

Br. *Zeyk* József, gr. *Lázár* István főispán, gr. *Toldalagi* László, gróf *Teleki* Arthur, báró *Kemény* Pál, *Zeyk* Gábor, *Csongvay* Lajos, dr. *Engel* Imre, *Gáspár* Gyula, *Nemes* József és lovag *Fehrentheil* Gusztáv, a bányaegyle vezértitkára.

A jelenleg Nizzában üdülő elnök, gróf *Teleki* Samu távollétében, br. *Zeyk* József h. elnök nyitotta meg és vezette végig elnökileg a közgyülést.

Az igazgatóság által a közgyülés elé terjesztett jelentésből kiemeljük a lefolyt munkában gazdag üzemév következő főbb mozzanatait, amelyeknek azonban, hogy tisztább képet adhassunk, a jelenlegit megelőző állapotnak rövid ismertetését bocsátjuk előre.

Az erdővidéki bányaegyletnek ezideig két tárnájában folyt a bányászat; a „Samu“ és „Zeyk“ tárnában. Ez utóbbinak feltárására s legvégső határáig való kinyomozására 1896. és 1897. években indultak meg a munkálatok.

Az 1902. évig a napi termelés a legnagyobb igyekezet mellett sem haladta meg a 18—20 kocsi rakományt. Amidőn a szükséges munkahelyek előkészittettek és a szállitó utak vasutakkal, kitérőkkel el lettek látva, a napi termelőképesség 35—36 kocsira emelkedett.

A termelőképesség fokozásának kérdése meg volt oldva ugyan, de felmerült egy ujabb akadály: a nagyobb mérvü termelésnek megfelelő gyors kiszállitása a szénnek a tárnákból és ez képezte a lefolyt üzemévnek legfőbb feladatát.

Hofman Géza, a bánya fáradhatatlan mü-igazgatójának, kinek elismert tehetségét és képességeit csak szakmája iránti lelkesedése mulja felül, sikerült megoldani e feladatot is.

Ma már lovak helyett villamos erő vontatja fel a szénnel megrakott nehéz csilléket a szállitó siklón és a villamos motor 10 órai munkaidő alatt 900 csillét 13500 q szénnel hoz ki napvilágra a bányából, mig eddig a legnagyobb erőmegfeszités mellett is alig 250 csillérre emelkedett éjjel-nappali szállitás mellett a hozam.

A szénnek a bányatelepről a vasuti rakodó-állomásra való szállitását ezideig gőzmozdonyok teljesitették. Mint megbizható forrásból értesülünk, szándékában áll a bányaigazgatóságnak ezt a költségesnek bizonyult szállitási módszert szintén megváltoztatni és a gőzmozdonyokat *villamos motorokkal* felcserélni.

A jelentésnek egyik becses részlete az, melyben az igazgatóság egy uj *szénleletről* számol be, mely a salgó-tarjáni szénnel egyenértékünek bizonyult. A jelentésnek ezen örvendetes részén kivül van egy fejezete, mely a *munkás-kérdés* mizeriáiról szól s a mely felett illetékes körökben komelyan kell gondolkozniok.

Sajátszerü — igy szól a jelentés — hogy a „Székelyföldön, a melynek munka- és keresethiányban szenvedő lakósságán segiteni akarunk, nincs munkás ott, a hol munka kinálkozik. És mi okozza ezt a munkáshiányt? A válasz egyszerü. Azok a vállalatok, a melyek állami szubvenciókban, segélyekben és mindennemü támogatásban részesülnek fogadott ügynökök által szállittatják maguknak a székely munkásokat oly czim alatt hogy székely-missziót teljesitenek.

A Köpeczen nevelt, kioktatott székely bányamunkás már kalandos természeténél fogva, szivesen hallgat a csábitásra és elmegy jobb, kényelmesebb kereset reményében más vállalatokhoz, reá nézve ismeretlen, de egyszersmind szokatlan megélhetési viszonyok közé. Sokáig nem tartja ki sehol, a honvágy vonja vissza és ha nehány bányát bejárva, teljesithetlen igényekkel eltelve, régi otthonába visszaérkezik, saját hazájában idegennek, de főképpen elégedetlennek érzi magát“.

Nem idegen vállalatoknak kell a szubvenciókat juttatni, azokat támogatásban részesiteni, hanem székelyföldi vállalatokat létküzdelmükben segélyezni, hogy megélhessenek és itthon tarthassák a székely nép munkára, kenyérkeresetre szorult részét, mely idegen helyen ugy sem tud megszokni, hanem csak demoralizálódik a nem mindig kifogástalan erkölcsü elemekkel népesitett munkás-telepeken való vándorlási utjában, mely végre mégis csak hazájába visszavezeti, de szerencsétlenebbül, mint a hogy azt elhagyta.

Az államvasutak részére teljesitett szénszállitás volt ezideig az egyedüli kedvezmény, melyben az állam a köpeczi bányát részesitette. Az eredetileg 2500—3000 kocsi szállitás az elmult évben kerek 600 kocsira apadt, azon kilátással, hogy a jelen év végével teljesen be lesz szüntetve.

Különben ma már a köpeczi bányaegylet abban a helyzetben van, hogy az eddiginél jobb minőségü szenet szállithat, tehát elvárható, hogy az államvasutak nem zárkóznak el egy nagyobb mennyiséget biztositó szerződés megkötése elől.

A közgyülés az igazgatóság előterjesztéseit és javaslatait helyeslléssel fogadván, azokat határozattá emelte. A tárgysorozat elintézése után a közgyülés elismerést és köszönetet szavaz *Zeyk* József br. h. elnöknek, *Hoffmann* müigazgatónak és a vezértitkárnak a lefolyt évben kifejtett sikeres munkásságukért.

—r.

A püspök pedagogiája.

Irta: *Máthé József.*

(Epizodok egy körutból.)

Hogy nekünk, tanitóknak szent feladatunk a nevelés örök fontosságu munkája, jól esik látni fölöttünk hatáskörben s fényben nagyobb embereket, akik nemcsak parancsolni és itélni, de a hozzáférő pedagogiában munkásrészt venni igyekeznek.

Meglepett a gróf *Mailáth* püspök pedagogiája, aki bár állásánálfogva egy nagy országrész lakóinak lelkivilágát pásztorolja s e terülen a kulturális ügyeknek főőre, irányitója, nem fél a gyermekvilág apróságaitól, nem is unja a hozzá közeledést.

TÁRCZA.

Dobó Katicza.*)

(Történeti népszinmü. Irta: *Tóth Kálmán.*)

Kedves ifjuság!

Egervár viadaláról s az egri név dicsőségéről szól ma e szinfalak mögött az ének.

Lantom ha volna, fölajzanám s dalt pengetnék rajta a jó Lantos Sebestyén diákkal, ki „kéncses Kassába, egy füstes szobába, nagy beteges voltába„ is igy zeng.

„Tü halljátok Eger históriáját,
Ne bánjátok én szóm szaporodását.“

1552-ben irtak. A félhold már Egerig ért hóditó utjában s roppant hadait egyesitve egy csapással akart leszámolni a „rossz okollal.“ A „rossz okol“-ban mintegy 2000 fegyverbiró férfi s mint Tinódi följegyzé, 14 sütő asszonynép, s egyéb asszonyok, gyermekek 45-en valának. Mind magyarok, mind elszánt bátor nép. Kapitányuk Dobó István, a csatákban edzett hős. Szept. 9-én ért a török Eger alá, harmadnapra hozzá fogott az ostromhoz s egy hét mulva kezében volt a város s közvetlen közelből foghatott a vár ostromlásához. Szept. 29-én intézte az első nagy rohamot. Csufosan visszaverték s szégyenszemre egész táboráig kergették Dobó katonái. Aztán szép szóval és igéretekkel próbált szerencsét Ali. Lett is foganatja s egy kis csapat megpróbálta kiszökni a várból, de rajta vesztett. Fölbujtójuk, Hegedős István, bitófára került. Okt. 12-én egyszerre négy helyen kezdett ujra ostromot a török. Harmadnapra három oldalon már összedült a várfal, a katonák kimerültek a szakadatlan küzdelemben, Dobó maga is két sebtől vérzett s egy pillanatig ugy látszott, hogy minden elveszett. Ekkor, a kétségbeesés pillanatában csodáletos bátorsággal rohant az omladozó várfalakra az asszonynép; követ sziklát, forró vizet és olajat zuditottak az ellenség nyakába, beálltak a küzdők megritkult soraiba s kiviva az egri nevet, megmentették Egert.

Talán nem éppen véletlen, hogy a magyar amazonok homlokára éppen a szerelem édes szavu dalnoka, Tóth Kálmán fon először maradandó koszorut ezeken a deszkákon. Nem a maga dicsőségét kereste vele. Az ő világa nem a szinpad. Az ő koszoruja más virágból, el nem hervadó dalokból van fonva. Drámáira — legalább erre — ugy látszik, maga adott a legkevesebbet. Ki se adta.

Dobó Katicza 42 év óta hirdeti a magyar nő, az egri leány soha el nem feledhető dicsőségét. anélkül, hogy valaha a könyves polczok labirintusába kivánkozott volna, a nélkül, hogy valaha ólomkatonákból is toborzott volna magának testőrséget. Szinmüről nem igen lehet ennél igazabb dicséretet mondani. Hány koszoruzott könyvdráma lett azóta, a mólyok martaléka, hány halhatatlannak kikiáltott müre borult rá a feledés köde, mig Tóth Kálmán kiadatlan darabja ma is él. Hiába, nincs különösebb kritikus az időnél: előtte többet érnek a szinházi sugókönyvek átabota betüi, mint a fényes diszkiadások élettelen ólomkatonái.

Mi mentette meg az elfeledéstől *Dobó Katiczát*? Az irodalomtörténetirók azt mondják, hogy kardcsörtető hazafisága. Ebben volna valami igaz, ha elismerésnek is, kárhoztatásnak is sok nem volna, mert nem olyan jó darab *Dobó Katicza*, hogy legnagyobb hibája hangos hazafisága volna, s nem olyan rossz, hogy egyetlen érdeme hazafias tárgyában s lángragyujtó kardcsörtetésében rejlenék. Inkább azért nem szorult le a szinpadról máig sem, mert nincsenek benne eget hasogató üres frázisok, cothurnusban lépkedő tirádák, széllel bélelt hangzatos háriádák, magyarkodó mellveregetések s megrendelésre készült káromkodások, de van benne annál több egyszerüség és természetesség, jeleneteiben üde báj és bájos szeretetreméltóság hangjában derült jókedv s az egészben tősgyökeres magyar humor.

Történeti szinmünek indul, de tulajdonképpen népszinmü. A szerző is annak nevezi: történeti népszinmünek. A mi hibája s a mi érdeme van, jóformán mind innen ered. Ez a müfajbeli kétéltüség lehet részben az oka, hogy olyan kevés történeti érzékkel van megalkotva. A XVI. század levegőjéből egy szikrányi sincs benne. Emberei magyarok, részben tipikus magyarok, de nem a XVI., hanem a XIX. század magyarjai: se gondolkozásukon, se eszük járásán, se szavukon nem érzik a régiség nemesrozsdája.

Nem korszakot rajzol Tóth K., nem a kor lelkét, szenvedélyét viszi szinpadra, csak mintha mesét mondana csöndes pipaszóban, s a költőiség nevében nem egyszer szándékosan elesüri-csavarja a történeti igazságot. Az egri nők önfeláldozó hősiessége szinigazság, de Katicza kisasszonynak semmi érdeme sincs benne, már csak azért se, mert ilyen nevü leánya nem is volt Dobó István uramnak. A Dobó uram egyetlen leányát Krisztinának hitták, nevét szándékosan cserélte föl a költő a magyarosabban hangzó Katiczával; de Krisztinának se lehetet része az egri nők dicsőségében, talán a világon se volt még, mert hiszen az ostrom után jó 32 évvel ment férjhez az akkor 33. esztendejében járó Balassa Bálinthoz. Azt is fáj tudnunk, hogy házasságuk a zaklatott életü költő szenvedéseinek legfőbb oka és forrása volt; kezét az egri hős leányának nyujtotta a poéta, de szive a temesvári hős leányánál maradt örökös rabságban. Balassa Bálint szerepeltetése is csak költői szabadság. A daliás trubadur akkor, az ostrom évében járt — ha ugyan tudott már járni — életének második esztendejében, a mikor bizony tudvalevőleg se hadakozni, se szerelmet vallami nem igen szoktak az emberek.

Nem éppen hibáztatásképpen hozakodtunk elő ezekkel az ünneprontó történeti igazságokkal.

(Vége következik.)

*) Fölolvastatott a kolozsvári Nemzeti Szinház vasárnapi ifjusági előadásán.

A szép ikrek.

A Lady Vale szerzőjétől.

Forditotta: **Amica.**

(15.) (Folytatás.)

Egyedül ez a szoba volt az, melynek egyenes kijárata volt a kertre és az a tény volt Hilda előtt egyik főelőnye. Ez az ajtó félig üveg volt és jelenleg félig nyitva állott, Hilda benézett az egyszerü szobába, melyet az asztalon levő olvasólámpa világitott.

Ez az eredeti házhoz toldaléknak látszott lenni, mert a főépülettől kiállott és nem volt felette szoba; de, akár ki volt az, a ki hozzá pótolta, a ház többi részének a karakterét szem előtt tartotta. Ez a szoba nagyon magas volt — és a fedél legmagasabb pontjára nyitva volt, fekete tölgyfa-gerendák keresztezték, éppen mint az előcsarnokot és a felső folyosót, ugy, hogy az ember misztikus árnyak régiójában nézett fel.

Hilda a saját csecsebecséinek a kedve szerint való elrendezésével egy óránál többet töltött el és a polczokon a saját könyveit is rendbe rakta. Némi kiváncsisággal nézett az ott levőknek a czimjére, azt gondolva, azok után itélve a miket hallott, hogy azok az oly misztikusan eltünt öreg ember tulajdonai voltak.

Egyszer vagy kétszer, a mint ide s tova mozgott, azt képzelte, hogy oly gyenge nyöszörgésszerü kiáltást hallott, mely hasonlitott az emberi hanghoz, de nem tudta meghatározni, hogy az mi volt és honnét jött, és ámbár egyszer felvette a lámpát és minden zugot és szögletet gondosan megvizsgált, nem talált semmit, a mi a hangot indokolhatta volna.

— Azt gondolom, hogy a kéményen lejövő szél volt — mondta végre.

És aztán, kioltva a lámpát, a konyhába ment, hogy lefekvés előtt nehány perczig Mártával beszélgessen.

A remetelak tulajdonosai nagyon boldog napokat töltöttek, Hilda és Márta sokszor jót nevettek együtt azon kiváncsiság felett, mit megjelenésük a kis faluban okozott.

Mártát, a ki beszédének a nyersesége daczára „tekintélyes személynek“ látszott, egy ekczentrikus asszonynak tekintették, a ki egy olyan szerencsétlen gyenge elméjü fiatal leánynak a gondozásával volt megbizva, a kinek csak koronként engedhette meg, hogy a kapun kimenjen! Es ez az elmélet természetes volt, miután a ház a Saltmarsh Márta nevében volt kivéve, és mert a látogatóknak Márta világosan megmondta, hogy ők a csendességért és nyugalomért mentek oda — és hogy Rashkoff kisasszonyt nem engedi idegenek által háboritani.

Következésképen az a hir terjedt el, hogy a remetelakban az egyik asszonynak van valami bibéje.

— Márta, ez pompás hir! — jegyzé meg Hilda nevetve, ott létüknek a negyedik estéjén. Az emberek azt fogják gondolni, hogy azt a házat, melyben egy kisértet és egy eszelős lakik, jobb lesz magára hagyni. — Nekünk éppen erre van szükségünk.

— De, Hilda kisasszony, a templomban meg fogják magát látni; és én azt gondolom, hogy azok az emberek, a kik a maga arczát látva, magát idiotának gondolják, ők maguk méltán lunátikusoknak tekinthetők.

— El fogok menni a templomba — válaszolá Hilda — de sürü fátyolt fogok viselni. Jobb szeretném, hogy Sir Geoffrey ne lássa az arczomat, mert a Lindával való találkozása után, a testvéremhez való hasonlatosságom által fölismerne.

Márta mormogott; ő a testvérek között levő hasonlatosságot soha sem ismerte el.

Láttam még püspököt a hatalom és méltóság kreaturájában telve csillogással, a hatalom és méltóság külső és belső tartalmának félre ismerhetlen jeleivel, a hatalom és méltóság teljes gyakorlásában, de nem egyuttal a velejáró kötelmek lelkijósággal párosult teljesitésének kimerithetetlen bőségével is megáldva.

Ráér ez a főpásztor bárhol és bármikor eljutni szegényhez, gazdaghoz, a hol keresnivalója van, a hol óhajtják; felkeresi a családokat, egyleteket, kórházak bőrtönök szenvedőit és mindannyit azzal a szivjósággal, amely nem okoskodik, nem lát mást az emberben Isten képére teremtett embernél s önmagában a szenvedések enyhitésére küldött lelkipásztornál. Pillanat alatt lerontja a balitélet alkotta korlátokat az ő bibora és a szegénység rongymeze között, szivből-szivhez szólván — vigasztalólag.

Nekem, aki tőlemtelhető részvéttel nézem az életnyomoruságában fetrengőket, ugytetszik, hogy az a szegény *bárki*, akihez jön, akitől megy, egyaránt eltelve magasztalja jóságáért. Megkönnyebbült lélekkel sóhajtanak utána, mert hisz megértette és *orvosolta* szenvedéseiket . . .

Mégis leginkább leigézett az iskolában.

A gyermekek előtt is kiszinezett *hatalom*, szokatlanság, egyszerre közönséges halandó emberré változott át, a mint az iskolában megjelent s a bizalom megvesztegethetlen hatalmával kezelte őket. Eltünt a félelem és boldog ragyogás ült az arczukra, kigyultak a szemek, beszédessé váltak a dadagó ajkak, amint hozzájuk szólt *„a püspök bácsi.“*

Éppen a *vallás*-ból voltak examinálandók a gyermekek. A *„hitoktató“* ur, aki — köztünk mondva — *hanyagul kezelte ezt a fontos tárgyat“* majd elveszett félelmében, mert *„keveset tudtak“* általában és roppant sok volt a „kvalifikálhatlanul hanyag tanuló“.

„Svindlizett.“ Elülültette a jobbakat, eldugta a „szamarakat.“ Mikor pedig a kérdezés kritikus pillanata következett, jobban remegett, mint a gyermekek.

— Szent Isten! — sugja felém egyik kollégám, kitől vegyenek bátorságot ezek a szegény gyermekek? Nézdd, a tanitójuk, hogy remeg.

És valóban ugy adta föl a káté sablonos kérdéseit, hogy a jobb gyermekek is gyengén feleltek.

Hallgatta, nézte a püspök egy darabig. Végre — talán megsokalva a nyekegést — maga áll a hitoktató szerepébe. Nem ragaszkodik a kérdésekhez, melyekből pedig a hitoktató szerint egy „a“ betüt sem vala szabad kihagyni, hanem veszi átaljában. Kérdi őket Istenről, az ő jóságáról, ki megnyilatkozik a szülők segitésében, szeretetében is. Attér, kérdezve, hogyan kell szeretni Istent, szülőket, embereket, a munkát s tovább-tovább a parancsokat, az u. n. káté egész lényegét felöleli.

Még a legszamarabbak is feleltek.

— No, nézdd, szólit meg ujra az előbbi kolléga, mi más az iskola képe. Minden arcz ragyog a bizalomtól, a boldogságtól. A legfélénkebb nebuló is szembe néz a püspök bácsival és cseng a tanterem a hangjától.

— Mi ez? A püspök pedagogiája.

Na, de elég volt, szól oda nekik. Jó gyermekek vagytok. Szeretlek. Azért máskor is eljövök hozzátok. Jók legyetek. Most hoztam nektek képet, czukrot. Majd a tisztelendő ur kiosztja.

És azzal az egyik csöppséghez fordul. Megsimogatja pozsgás orczáját. Kivallatja testvérei felől s szavát veszi, hogy azoknak is visz az ő czukorrészéből, elmondván, a püspök bácsi küldi.

— Fogadni mernék — mondja ismét a föllelkesült tanitók egyike — hogy ezek a gyermekek soha sem ettek ilyen édes czukrot. Be más lenne a „vallásoktatás“ ilven formában. Czukor nélkül is édesebb. Mert varázsa hozzáfér a gyermeki szivhez és észhez.

Igy csinálja ezt a püspök minden iskolában. Egyet sem hagy ki. Mikor már hiveinek gyóntatásában, a délutáni istentisztelet végzésében kifáradtnak gondolják, ráér még mindig fölkeresni az inasokat is, a kiknek véletlenül éppen vallásórájuk következik. Kérdezi, oktatja s hajszálig ragaszkodván az iskolai szokásokhoz, bejegyzi nevét az inasok bélyegző könyvecskéjébe a hitoktató helyett, hadd lássák csakugyan, volt-e az iskolában ez vagy amaz inas.

Hová esti szórakozásra az iparos-segédek betérnek: a kath. legényegylet sem kerüli el figyelmét. Szórakozásközben lepi meg őket . . .

S a társadalom minden rétegére kiterjedő eme nevelő munka gyümölcsei érni, izesülni fognak . . .

Ez a püspök pedagogiája.

Ezen éjjel Hilda, a ki rendesen jó alvó volt, hajnal előtt többször azon kellemetlen érzetre ébredt fel, hogy nem volt egyedül. Különös mozgolódást hallott és ugyan azt a gyenge, félig emberi nyöszörgést, vagy sirást, a mi az első éjszakája óta mindig zavarta.

Végre felkelt és gyertyát gyujtott, elhatározva, hogy alaposan átvizsgálja a szobát. Azonban abban minden ugy volt, a hogy utoljára látta, kivéve, hogy az öltözőasztalán némi apró tárgyak fel voltak döntve és egy piskóta, melyet véletlenül az ebédlőasztalról felvitt, teljesen eltünt.

— Ez egereket sugalmaz! — gondolta Hilda, a mint a vizsgálódását bevégezte. Még soha sem hallottam éhes kisértetről! Világos, hogy itt patkányok, vagy egerek jártak és egy morzsát sem hagytak! Holnap egérfogót teszek ki. És talán ez által megoldjuk a nehézséget.

Ekkor Hilda hirtelen megállott.

— Vajjon ez nyitva volt ezelőtt? — kérdé önmagától.

Az ajtó felett levő kis ablakra nézett, olyan ablak volt az, a milyent néha a régi házakban és modern hotelekben szintén lehet látni. O azt már előbb is észrevette, de nem tudta, hogy azt ki lehet nyitni. Most félig nyitva volt és Hilda azt képzelte, hogy az még vibrált egy kissé, mintha csak kevéssel azelőtt módositották volna meg.

— De lehet, hogy valami légvonal mozgatja. Vagy talán Márta nyitotta ki tegnap? O tudja, hogy én mennyire szeretem a friss levegőt. Nem hiszem, hogy azt a patkányok ki tudták volna nyitni és a kisértet az ajtókat és ablakokat, mint eltünésük módozatát, rendesen megvetik. Most beteszem és holnap reggel beszélni fogok Mártával. Ő bizonyosan tud róla.

Azonban Márta nem tudta, hogy azt az üvegtáblát ki lehet nyitni. Egy kis létrára állott és gondosan vizsgálódott és ugy találta, hogy kivülről ütközője volt, melylyel be lehet tenni.

(Folytatása következik.)

Márczius 15. Kolozsvárt.

A Vigadóban.

Lobogódiszt öltött magára a vigadó, czimerek sokasága boritotta a falakat, melyek ismét szüknek bizonyultak olyan kivételes esetekre, mikor megmozdult a kolozsvári közönség érdeklődése. Tegnap délután három órakor már zsufolva volt a nagyterem lelkes, ünneplő közönséggel. A karzatokat, ablakokkat nagyobbára az ifjuság foglalta le a maga számára, a tágas földszint megmaradt a nagyközönség részére, melynek első soraiban foglaltak helyet a negyvennyolczas honvédek, nagyidők nagy-események élő tanubizonyságai. Megjelent a társadalom számos kiváló tényezője s az ifjuságból annyi, amennyit a nagyterem befogadhatott magába.

Az ünnepélyt Csikai György kitünő zenekarának „Hymnusz“-a nyitotta meg, melyet követett a „Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos“ egy pár szép kurucz nóta, népdal. Csikai finom, remekül előadott nótáit tiszta gyönyörüséggel élvezte a közönség, mely zajosan megis tapsolta a népszerü czigányt. Utána Sándor József országgyülési képviselő, az Emke főtitkára a márczius tizenötödiki állandó bizottságnak elnöke lépett a dogozóra s megnyitotta az ünnepélyt a következő, magasan szárnyaló hazafiságtól lángoló beszéddel:

Tisztelt ünneplő közönség!

1848. februárius 23-án Párisban torlaszokat emelt a nép. A katonák szemben voltak. Ekkor egy alig serdülő gyermek felugrott a barikádra s kezében háromszinü lobogóval kiáltá: „Katonák, ez a ti zászlótok, lőjetek, ha lelketek van!“ És az egész nép felszállt a torlaszokra. A katonák némán álltak s megindult a rettenetes tömeg. De egy idegen ezred reálőtt a népre, erre sebzett oroszlánként orditott fel az egész világváros; a holtakat széthordották az utczán s reggelre kelve nem volt többé Lajos Fülöp franczia királysága. A forradalmi láz villám-áradatként végig futott egész Európán s márczius 15-én megérkezett Magyarországra is. Ezen a napon ment Bécsben Kossuth Lajos a királyhoz modern alkotmányért s fordult Pesten a nemzethez Petőfi Sándor uj társadalomért.

S lett a következménye a világ legdicsőbb, legszentebb, legmagasztosabb katonaságának, az 1848—48. évi honvédségnek megszületése, csatákzaja, rajongás és önfeláldozás az őrültségig, diadal, aztán mellünkön végig az oroszok lovai patkóinak csattogása, ólomgolyó, bitófa, kötél, nők megveszszőztetése, börtön, számüzetés, halál.

De az eszme erősebb az időnél, miként a szellem erősebb az anyagnál s a feltámadásnak el kellett érkeznie.

Az 1867. évi kiegyezés után országszerte mind erősebben nyilvánult a vágy, hogy az 1848. évi események, illetve a márczius 15-iki eszmék emléknapja megfelelőleg megünnepeltessék. Kolozsvárt 1873-ban Hory Béla veti fel először az eszmét. Ekkor volt ugyanis a 48-as események 25-ik évfordulója. Egy évvel előbb alakult meg Kolozsvárt a tudományegyetem s pár nappal előbb márczius 10-én országos érdeklődés közt koszorukat meg először nyilván Marosvásárhelyt a Török-Gálffy-Horváth vértanuk sirját, melyet az abszolutizmus alatt csal éjjel lopva borithatott el virággal a kegyelet.

Az inditványra nyomban egy rendező bizottság alakult s a hirlapokban közzétett felhivásra márczius 15-én délután ezerekre menő közönség gyült össze a köztemetőben, hol Salamon János Rákóczija s a Kolozsvári Dalkör Szózata és Hymnusza mellett Hegedüs István tolmácsolta a nagy nap jelentőségét, mire a Kossuth-induló hangjaival „Éljen a haza, éljen a király! Előre“ feliratu zászló s más nemzeti szinü lobogók alatt körmenetet rendeztek e vigadóig, hol az első közvacsora folyt le s Deáky Albert tartotta az első ünnepi köszöntőt. A főtéren a Mátyás-szobor helyén, a hol a menet elhaladt, akkor a katonai várda állott. Az ünnep rendezésének ekkor még pártpolitikai szinezete volt. K. Papp Miklós szerkesztő állott az élén, a balközéppel és a „Közvélemény“ asztaltársasággal. Azok közül, kik az első rendező-bizottságnak tagjai voltak, ma már csak Hory Béla, jelenleg tiszteleti elnökünk, — Hegedüs István dr., Hegyesy Vilmos és Ábrahám Antal urak élnek. Ez volt az ország legelső és legrégebbi Márczius 15-iki állandó bizottságának eredete.

Két év mulva 1875. február 5-én megtörténvén a régi balközép és a Deák-párt közt a fusio, ettől kezdve a Márczius 15-iki ünnepekre a hivatalos körök is megjelennek. A következő esztendőben a márcz. 15-iki bizottság Deáky Albert elnöklete alatt pártszinezet nélküli állandó bizottsággá alakul. Eddig különböző jótékony czélra, u. m. a honvédmenház, a dunai és szegedi árvizkárosultak, Petőfi-szobor, hunyadmegyei magyarmozgalom javára rendezték az ünnepeket; 1879-ben kimondják, hogy ez ünnepek jövedelme a márczius 15-iki eszmék s illetve az Unió emlékének megörökitésére szolgáló szobor javára fognak fordittatni. Jelenleg körül-belül 12.000 koronával rendelkezik már a bizottság erre a czélra s közben reáért, hogy 1000 K.-t adjon az alakuló Emkének is.

1884-től az egyetemi ifjuság a bizottságtól külön, de annak védő szárnyai alatt kezd márcz. 15-iki ünnepeket rendezni.

1890-ben a Márczius 15-iki bizottságból jön létre, illetve válik ki, mint annak gyermeke a kolozsvári 1848—49-es Ereklye Muzeum, mely mintája lesz az aradi s részben a budapesti hasonló muzeumoknak is. E muzeum elnöke is Deáky Albert. Vajha mielőbb állandó fedél alá helyezhetnők a nemzeti dicsőség eme templomát! E muzeumból való itt ez a zászló, mely alatt mondatott ki 1848. május 30-án a vigadóban az Unió.

1895—96-ban a bizottság megszerzi szószékül Kossuth Lajos egy asztalát s remekmüvü serlegbe foglaltatja ivópoharát, melyből a márczius 15-iki közvacsorán üritenek a 48-as eszmék diadalára. A serleghez a pénzt egy gyermekekből álló kis márcz. 15-iki bizottság adta össze. Bizottságunkból válik ki 1898-ban az Unio 50-ik évfordulója alkalmából, a Kossuth Lajos asztaltársaság, mely főczéljául most a kolozsvári Kossuth-szobor létrehozatalát tüzte ki. Ugyanezen évben külön kötetben adta ki a Márczius 15-iki bizottság a 25 év alatt tartott ünnepi beszédeket. Ára: A szabadság-szobor javára 2 kor.

Mind e munkáságnak 31 éven keresztül, mint tag s 28 éven át, mint elnök Deáky Albert volt egyik főtényezője és vezetője, a ki még a legutóbbi ünnepen is a helyről szólott a t. közönséghez. Nem tévedek, ha azt mondon, hogy a kolozsvári márczius 15-iki ünepek sikere, azok fenállása és fejlődése első sorban az ő lelkesedésének, odaadó buzgalmának, fáradhatatlan és körültekintő figyelmének köszönhető. A Márcz. 15-iki bizottság határozatából tehát kegyeletes kötelességet teljesitek, midőn — megvagyok győződve, hogy a t. ünneplő közönség nevében is — Deáky Albert sirjára reáhelyezem ezennel a halála és emlékezés cypruságát, azon óhajtásom kifejezésével, vajha az ő hangulatos és tapintatos lelke lengene továbbra is ezen nemzeti ünnepeink felett! Ravatalára mult évi május 26-án történt elhunyta alkalmával gyászkoszorut helyezett a Márczius 15-iki bizottság. És ezzel áttérve jelen ünnepünkre, egy kép jelenik meg előttem, 1848-ban Háromszékvármegye lelkes székelyei leszedték az összes falvak tornyaiból az egyik harangot, a mikből ágyukat öntön Gábor Áron, a másikat meghagyták vészjelzőnek s bármely oldalról jött az ellen, megszólalt a szélső falu harangja s e jelre egy pillanat alatt végig futott a vészhir a Háromszéki rónán. 1849. január 15-én csikorgó téli időben Kézdimártonfalván egy daliás Mátyás-huszár századosnál voltak összegyülve a székely felkelés vezérei. Éjjel megkondult az ércznyelv s végig az egész rónán; a térdig érő hóban minden felől mint meg annyi sötét pont áramlani kezdett, Kézdivásárhely, mint hadi központ felé a székely, kiknek akkor vitéz Mátyás-századosa, később alezredese most itt üköztünk mint 90-éves ősz, nem látja arczainkat, de halja a körülötte felzugó éljeneket, Hortváth Ignácz. (Zugó éljenzés és taps) Számosan itt vannak a 11 zászlóajból, a veressipkásokról jegyezték fel, hogy azok 5/6-a elesett. És itt vannak a névtelen hősök soraiból azok, kiket a gondviselő Isten keze megkimélt.

Nagy Pál 85. h. z. a. főhadnagy honvédegyleti elnök, Antal György zenész a 31. h. zászlóaljnál k. honvéd, Angyal Bernát tüzmester, Beteg Mihály, Böckel Károly 75. z. a. tizedez, Balázs Mihály k. honvéd huszár, Bogdánfy János 75. z. a. dobos, Bakó László II. vadász ezred k. honvéd, Czakó József őrmester, Csicsán József 73. z. a. zenész, Dózsa István 11 veressapás k. honvéd, Jakabfy Sándor 12. z. a. tizedes, Kelemen Márton erdőmester Kaukál József 11. veressapás z. a. tizedes Kömöcsy József főtüzér, Koncz György vadász ezr. k. honvéd Márczy József 11. veressapás k. honvéd, Pantik András k. h. Pap István 27. h. z. a. k. hondvéd, Pető Mózes 75. h. z. a. k. honvéd, Rácz Károly I. v. e. honvéd, Sebesy György 11. z. a. k. honvéd, Stemmer József Mátyás-huszár tizedes, Szucsáky Imre tüzmester Komárom várából, Szamosy József v. e. k. honvéd. Salamon András 31. z. a. k. honvéd, Tótfalusi József 12. z. a. k. honvéd, Tamáskovitz Ferencz v. e. tizedes, Kozma György, Simon Márton. Aradról a Vécsey táborából Jéger Mihály Sándor-huszár. Persián Gerő orvos al. vadász, lakik Sz.-Fenesen.

Forduljunk feléjük ez ünnep kezdetével s tiszteljük őket, mert az ők sorai — fájdalom — évről-évre ritkulnak, mignem eljő az idő, mikor a honvéd nevet már csak legendából fogja ismerni a gyermek, miként mi áhitattal gondolunk II. Rákóczi Ferencz vitézeire. De a hogy a Rákóczi kuruczait hirdeti századok mulva is a dal, ugy fog zengeni a honvéd név áldó dicsérete, mig a magyar nemzet él, örök időkön át.

S ünnepeljünk velük, azok, kik a magyar társadalmat nem akarjuk részekre osztani, kik az 1848. évi márczius 15-diki 12. pont bevezető soraival mondjuk az egész nemzetre nézve: „Legyen köztünk béke, munka, egyetértés!“ A kik azt valljuk, hogy ebben a napban benne van együtt a nemzeti eszme, a politikai szabadság és a társadalmi jóllét; ebben a napban benne van Magyarországnak 1825-től 1867-ig lefolyt fölébredése, ujjászületése, elbukása és föltámadása; a kik azt valljuk, hogy márczius 15-ben benne van mindaz, a mit Széchenyi István gróf kezdett, Kossuth Lajos megvalósitott és Deák Ferencz befejezett; a mit Vörösmarty remélt, Petőfi kijelentett és Arany János elsiratott; a miért Batthyány Lajos gróf meghalt golyóval, Damjanich bitófán s Bem a bujdosók földjén Törökországban.

Márczius 15-ben benne van az egységes, osztatlan magyar nemzet és a jövő Magyarország.

Márczius 15-ben benne van a vallásos hit lényege, a testvériség s az ennek nyomán fakadó szabadság és igazságszeretet.

Márczius 15-dike a kapocs a régi Magyarország és a megszületett uj Magyarország között s csak az a nemzet méltó az életre s csak az a nép bir jövővel, mely az enyészet s elmulás éjszakáján keresztül is elődei szivével együttérezni s halhatatlan lelkük érintésétől átalakulni tud.

Ebben a szellemben s ebben az érzésben a kolozsvári Márczius 15-iki állandó bizottság 32-ik ünnepét megnyitom. (Eljenzés.)

Sándor József szavait gyakran akasztotta meg lelkes, őszinte éljenriadalom. Végezetül is ujult erővel tört ki az elismerés vihara s ismét és ismét kivánta látni a közönség. Meg volt ennek a különös oka is. Sándor Józsefet ismeri és a maga kiváló értéke szerint becsüli a kolozsvári közönség. Mint az Emke gondolkodó lelke, lüktető szive, a társadalmi tevékenységek olyan monumentális példájával jár elől, mint rajta kivül e kies hazarészben senki. Azonkivül soha nem zárkózik el a humánus czélok megvalósulására törekvő mozgalmaktól sem. Sándor József nevét mindenütt ott látjuk, hol adni, tenni, áldozni, másokért lemondani kell tudni. Igazi nagy pártfogója ő az öreg negyvennyolczasoknak, ugy, hogy az ő nevét a székely megyék öreg honvédei imádságaik között emlegetik. Programmja, a nagy állameszmék realizálásának métierje elválasztja Sándor Józsefet attól a csoporttól, melynek czégérébe is bele van varrva a nagy idők neve és törekvése. Azonban a politikai cselekvőség módszerének másnemüsége soha sem zárja ki a hazaszeretetnek, tiszta eszméknek, szárnyaló gondolatoknak őszinte átérzését, publikálását. Sándor József mint politikus, abban különbözik egy szélsőbali képviselőtől, hogy többet, vagy kevesebbet tart reálizálhatónak azokból a honboldogitó eszmékből, melyeket egyformán kell hogy higyjen, érezzen és ápoljon a parlament minden tagja.

Sándor József szereplése tehát különös, nagyérdekességü, beszéde értékét épp ugy emeli képviselőházi állásfoglalása, mint a közvéleménynek az a szent meggyőződése, mely őt a legkiváltságosabb, igazi nagystilü *„magyar“* emberek közé sorolja. Ezt el nem ismerni, a Sándor József hazafiságához másképpen szót füzni, csökönyös, rövidlátó felfogás, mely az orrán tulra el nem lát s görögtüz fényénél bombaszokkal teleaggatott beszédekben, emberekben, szereplésekben találja fel az igazi, kifejező, benső hazafiságot.

Sándor József megnyitója után a „Kolozsvári Dalkör“ „Magyarok Istene“ czimü szép dalt énekelte, Oberti József kitünő vezetésével, tőlük megszokott kiváló pontossággal. Ezután Apáthy István, egyetemünk európai hirü rektora, tanára lépett az emelvényre. Mikor már megjelent, felzugott a tapsorkán, ugy, hogy későn csillapult le és foghatott bele Apáthy István remekszép emlékbeszédébe, melyben ismét legszebb dokumentumát adta Apáthy István mély honszerelmének és ritka eszményi gondolkodásának. Tomboló tapsvihar gyakran szakitotta félbe szavait, mely alig birt lecsillapulni akkor, midőn Apáthy István befejezte eszmékben páratlanul gazdag, a meggyőző igazságok és érvek sokaságával bőven elhalmozott beszédét. Beszédéből hadd álljon itt a következő szép rész:

Az az ifjuság azóta nagy tényezővé lett Magyarország törvényhozásában és a hivatalos hatalom gyakorlatában. Es ma azért mégis távolabb van a magyar nemzettől a hivatalos Magyarország, mint 20—25 év előtt. Mondva csinált komédiából tart vele néha — mint majd most, Budapesten, 20-án, a Kossuth gyászünnepen. (Tomboló tetszés. Megismétlődő taps és éljenzés.)

Hát, kérdém ujra, miért is nincs a hivatalos Magyarország soha sem — legalább igazán, őszintén soha! — ott, a hol a magyar nemzet szive bánatban vagy örömben a szokottnál erősebbet dobban? Nemzet és hatalom mért járnak mindig külön utakon? Ha néha javul is a látszat, a lényeg mért roszszabbodik?

Huszonkét év előtt még nem zárta volt ki a magyar nemzetből a magyar törvényhozás Kossuth Lajost. (Igaz. Ugy van.) Azóta temették el Magyarország egykori kormányzóját az akkori kormány részvétele nélkül. (Igaz. Szégyen, gyalázat.) Azóta tette a törvényhozás április 11-ét a 48-as események hivatalos emlékünnepévé. Azóta állitották a hazát majdan hivatásból, fegyverrel ifjak elé a Hentzi szobrát, hogy a magyar haza védelmében Hentzi legyen a mintaképük. (Ugy van. Tüntető közbekiáltások.) Azóta — de hagyjuk! Már a tegnap és a ma eseményei nyomulnak elő, és megmondám, hogy azoknak a sarába nem akarom a mai napot lehuzni. (Halljuk. Halljuk.)

Maradjunk egy pillanatig annál a ténynél, hogy a törvényhozás április 11-ét tette meg a negyvennyolczas események hivatalos emlékünnepévé. Miért? Csak azért, mert a nemzet márczius 15-ét tartja annak; (Igaz. Ugy van.) mert azt ülte meg, pedig nem is valami zajjal, és azt fogja megülni mindig — reméljük, hogy mindig növekedő pompával és erővel. (Igaz. Ugy van. Taps. Éljenzés.) Még érthető volna a tiltakozás, ha a nemzet 1849 április 14-ének évfordulóját akarta volna ünnepévé tenni. Alszenteskedő ürügy, hogy április 11-én nagyobb dolog történt. Akkor szentesitette a király az 1848-iki alkotmányt. Megtörtént az, a mi merő formaság. És márczius 15-én? Akkor persze csak az egyetemi ifjuság és a csőcselék lármázott holmi Petőfik és Jókai Móriczok vezetése alatt Budapest utczáin. (Derültség. Perczekig tartó taps és éljenzés.)

Hát jól van. Legyen igy! Legyen április 11-e sokkal fontosabb eseménynek évfordulója, mint márczius 15-e! De hát a francziák számára julius 14-e valami fontos eseménynek évfordulója, talán a legfontosabbé Francziaország, vagy akár csak a köztársaság történetében? Az éhes és vérszomju csőcselék egy tömlöczöt megostromolt . . .

Az ilyen kérdéseket nem azok a századok döntik el, a kiknek szavazás a kenyerük, hanem eldöntik a nemzet független millió. Eldöntik a hagyomány alapján, a mely a történetbuvár előtt akár hazugnak is bizonyulhat, és eldöntik érzelmeik alapján, a melyek lehetnek akár igaztalanok is.

Ha a nemzet április 11-ét választotta volna, akkor a hivatalos hatalom talán márczius 15-ét tette volna meg ünnepé. (Igaz. Ugyvan. Gyalázat. Taps. Éljenzés.)

És minél inkább eltérnek a hivatalos Magyarország utjai a magyar nemzet utjaitól, annál is inkább eltérnek a magyar nemzettől a nemzetiségek is (Helyeslés.)

Pedig ennek a három tényezőnek — nemzet, nemzetiségek és hivatalos — hatalom a magyar haza fogalmában ugy, olválaszthatatlan egybe kellene forrni, a hogyan a Szentháromságban egy Isten a három személy Atya, Fiu, és Szentlélek! (Zajos helyeslés.)

Az Apáthy István beszéde után felcsapott tomboló lelkesedés lecsillapulta után dr, Perl Ottóné, Halész Adél urnő énekelt Hunyadi László egy nehéz, hatalmas áriát. mely az operák keloratür énekesnőit ugyancsak próbára teszi. A közönség rendkivül élvezte a müvészi finom előadást s a lelkes tapsokra még meg kellett toldania a müvésznőnek a számát több, szép magyar népdallal. Most Szakács Andor, a szinháznak kitünő müvésze következett, ki óriási hatás mellett, igazi elragadó tüzzel és átérzéssel szavalta el Petőfi Sándor két remek hazafias ódáját. A polgári dalegylet kiváló énekszámai, Veres György szavalata és Csikai György gyönyörü lengyel Hymnusza és siratója zárta be az ünnepélyt, mely régen nem sikerült ilyen jól.

*

A társasvacsora.

A New-York szálló földszinti termében minden hely el volt foglalva este 8 órakor. A főhelyen Sándor József, mint a márczius 15. bizottság elnöke és Turcsányi Gyula a Kossuth asztaltársaság elnöke ültek, a bizottság tagjaival.

A felköszöntőket Sándor József nyitotta meg. Megnyitó beszédében elmondotta, hogy a régi balközép pártnak Kolozsvárt volt egy lobogója. A lobogón ez a felirat volt:

„Éljen a haza, éljen a király, előre.“

A lobogó elveszett, az ige megmaradt. Átadja a szót dr. Kosutány Ignácz egyetemi tanárnak, kit felkér a Kossuth-pohárral való köszöntésre. Dr. Kosutány Ignácz egyetemi tanár a szabadság, egyenlőség, testvériség, a 48-as idők hármas jelszavát magyarázta nagyon szépen.

Beszéde mély hatást gyakorolt és zajosan megéljenezték.

Kosutány Ignácz után Turcsányi Gyula mutatta be a két perselyt, melybe a Kossuth-szoborra a gyüjtés azonnal megindult.

Kecskeméthy István hangoztatta, hogy a hazaszeretetben s a magyarságban össze kell olvadjunk. Éltette Sándor Józsefet.

Balogh Károly dr., Apáthy István délutáni beszédével foglalkozott s végül a közönség lelkesedése mellett éltette.

Irsay József Kosutányra emelt poharat.

Dr. Boros György mondott azután igen szép beszédet.

Szvacsina Géza polgármester, mint a szobor-bizottság tiszt. elnöke nevében beszélt.

Rámutat, hogy a magyarnak nincs bátorsága Ausztriával szemben megállani. Ő márczius 15-ét, mint gyermek, többedmagával zárt ajtók mögött ünnepeltek. Angliában tanulta meg, hogy a Kossuth nagysága mily varázserővel volt a közönségre.

Ajánlja, hogy épitsünk magunknak egy ideát; állitsunk Kossuthnak szobrot.

Ott áll főterünkön a Mátyás-szobor s keletre néz. Állitsunk Kossuthnak szobrot, a mely nyugatra nézzen, kezével intve, hogy ne bántsd a magyart. Ötvenezer lakója van Kolozsvárnak. Ha mindenik egy koronát ad, egy év alatt áll a szobor.

Ő a polgárságra emel poharat.

Tanács József éltette ezután Turcsányi Gyulát, Herepey Gergely a honvédeket, Tompa Kálmán verset szavalt, a melynek végeztével Turcsányi alkalmát bezárta.

*

A gazdasági tanintézet márczius 15-ki ünnepélye. Gyönyörü szép ünnepély — jobban mondva — estély keretén belül tartotta meg a gazdasági tanitézet ifjusága ez évi márczius 15-ki emlék ünnepét 14-én este. A gonddal összeállitott müsor és az egytőlegyig szépen előadott számok a nagy nap emlékéhez méltóak voltak. Legelőbb a közönség Hymnus éneke adta meg a lelkes hangulatot, — mit Vizi Béla tanintézeti hallgató hévvel és ügyesen előadott „Talpra magyar“-ja követett. Ezután a Varga Mór tanint. hallg. vezetése alatt álló zenekar játszott néhány Kossuth és Kurucz dalt. Az estély fénypontja Réti Rózsika bájos, fiatal irónő remek felolvasása volt, melyben biztos irói kézzel ismertette a nagy nap eseményeit s finom és mély gondolatokban fejezte ki honleányi érzelmeit. A zenekar ezután precizen játszott egy pár népdalt, melyet a közönség viharos tapsa megujrázott. Nagy Endre tanint. hallg. tartott ezután egy valóban értékes szónoklatot Kossuth Lajosról, megemlékezve emlékbeszédében egyuttal Kossuth halálának 10 éves évfordulójáról is. A szónoki hévvel előadott beszédet a közönség nagy tetszéssel fogadta. Ezután Mezei Mihály tanint. hallg. tárogató szólója hozott kurucz dalaival kuruczus hangulatot, melyet Dancs Sándor tanint. hallg. szépen és szivből fakadó hangon előadott szavalata követett. Az estélyről a közönség a zenekar Rákóczi indulója után szét oszlott.

*

Az ipuri szakiskolában. „A kolozsvári állami fa- és fémipari szakiskola ifjusági köre“ hazafias lelkesedéssel ünnepelte meg a nagy nap emlékét, érdemes igazgatója és tanári kara résztvételével, egy szépen sikerült ünnepély keretében.

*

A kolozsvári kereskedők és kereskedő ifjak társulatának dalárdája márcz. 15-ikét szintén megünnepelte. Este 9 órakor a társulat helyiségének erkélyén a dalárda tagjai Oberti karnagy vezetése alatt több hazafias dalt énekelt, — melyet az összegyült nagyszámu közönség élvezettel hallgatott végig s távozáskor lelkesen megéljenezték a derék kereskedőket, kik nappal el lévén foglalva, csak az esti órákbban áldozhattak a szabadság eszméjének.

*

Felülfizetések márczius 15-én. A márczius 15. emlékszoborra a tegnap délután a városi vigadóban tartott ünnepen felülfizettek gróf Béldi Akos főispán 10 koronát, Dózsa Endre alispán, Hory Béla árvaszék 6—6 koronát és Merza Lajos kir. tanácsos 5 koronát.

*

A gazdasági tanintézet ünnepe. A gazdasági tanintézet is méltókép hódolt a nagy napoknak. Vizi Béla hévvel, tüzzel szavalta el a „Talpra magyart!“ Réthy Rózsika felolvasása is általános, nagy tetszésben részesült, szavaival alig győzött betelni a közönség. Beszélt Nagy Endre is Kossuthról, szépen meggyőzően, nagyon sikerült számok voltak a Mezei Mihályé, ki tárogatózott és Dancs Sándor, ki hazafias költeményt adott elő.

*

Az izr. hitközség fiuiskolája. Az izr. hitközség elemi fiuiskolája is ünnepelt az alábbi szép müsorral: 1. Hymnusz, énekelte a III. és IV. o. növendéke. 2. Abrányi E.: „Márcziusi dalok“ szavalta: Lengyel László. 3. Alkalmi beszéd, tartotta Buxbaum Benő tanitó. 4. „Nemzeti dal“, szavalta Kohn A., „Magyar vagyok“, Pósa Lajostól, szavalta Friedmann Lajos. 6. Szózat: Enekelte III. és IV. o. növendéke. 7. Záróbeszéd: tartotta Mandula Izsák tanitó.

*

A polgári leányiskola. Sikerült ünnepélyt rendezett tegnap délelőtt 9 órakor a polgári leányiskola. Az ünnepély a Hymnuszszal kezdődött, melyet az énekkar adott elő s mely után Páskuj Mariska hazafias költeményt szavalt. A költemény nagy hatással volt a hallgató közönségre. Ezután a „Nemzeti ima“ következett, melyet az iskola dalárdája énekelt. Szinték jelentős pontja volt az ünnepélynek Rózsa Emma IV. oszt növvendék felolvasása: „Viszaemlékezés 1848. márcz. 15-ére.“ Még Zöld Gizella szavalta el Ábrányi Emilnek „Márczius 15.“ c. költeményét, mely után az ünnepély a „Szózat“ éneklésével véget ért.

*

Kézdivásárhelyen.

Kézdivásárhely hazafias polgársága az idei márczius 15-ikét még nagyobb, fokozottabb lelkesedéssel ünnepelte meg, mint az előző években. Délelőtt az iskolák rendeztek igen sikerült ünnepélyeket, melyek közül a főgimnáziumönképzőkörének diszgyülése emelkedett ki hatalmas méreteivel. A gyönyörüen összeállitott müsor minden egyes pontja fényesen sikerült. Azonban a müsor számai közül messze kiemelkedett a „Hungária panasza“ czimü melodráma, melyet Gáspár István, az önképzőkör vezető tanára irt erre az alkalomra. A melodráma a magyar nemzetnek kétszázados küzdelmét aposztrofálja igen szépen, kezdve a hős Rákóczi küzdelmén, folytatva a tespedési korszakon, előállitva a 48-at a maga fényes eseményeivel, majd az azt követő szomoru időszakot. A népszerü tanárt, ki tüzes bezáró beszédével is elragadta a jelenvoltakat, ugy az ifjuság, mint a Vigadó nagytermét zsufolásig megtöltő közönség zajos, jól megérdemelt óvácziókban részesitette.

Délután két órakor a kaszinó ünnepe következett. Ünnepély előtt a közönség az ev. ref. temetőbe vonult, a hol Szabó Jenő ev. ref. pap gyönyörü beszédben emlékezett meg Turóczy Mózesről, az egykori ágyuöntőről.

Bevonulás után a Vigadó nagytermében folyt le a fényes ünnepély, — melyet Bánffy Zsigmond dr. nyitott meg lelkes szavakkal. Majd Gross Ida k. a. szavalt lelkesen, mely után Tóth Balázs főg. tanár tartotta meg nagyszabásu ünnepi beszédét, érdekesen fejtegetve a 48-iki nagy napok eseményeit, kitérve a mai szomoru állapotokra is. Ezenkivül Zsigmond György főg. tanár és Both Mihály kántor szerepeltek.

Az előbbi Ábrányi Emil egyik költeményét szavalta el gyönyörü, érczes hangján, nagyon sikerülten, az utóbbi pedig kellemes énekével gyönyörködtette a közönséget.

A kaszinó ünnepélyét a függetlenségi kör ünnepe követte, amely hatalmas méreteivel méltán sorakozott az előbbi ünnepélyekhez. A függ. kör már délelőtt megkezdette az ünneplést, amidőn néhai Molnár Józsiásnak, a kör volt elnökének sirjához nagy közönség vonult ki, hol Biró Lajos főgimn. tanár tartott beszédet. A délutáni ünnepélyt Gáspár István főgimnáziumi tanár nyitotta meg magasszárnyalásu beszéddel. Majd Kupán Irén k. a. szavalt gyönyörüen, melyet dr. Nagy György ünnepi beszéde követett. A tüzes szónok tüzes beszédét többször zugó taps-vihar és éljen szakitotta félbe.

A műsor többi pontjait István Irma kisasszony gyönyörü énekszólója és Róth Mihály kántor hatalmas „Talpra magyar“-ja töltötte ki. Félhét órakor lámpionosmenet volt a nagy nap emlékére, a mikor Nagy György ünnepi szónokot Molnár Emil üdvözölte.

Este a kereskedő-ifjak tartották meg szokásos ünnepélyüket, a hol Szőke Pista nyitánya után Róth Mihály kántor szavalta el a „Talpra magyar“-t, mely után Biró Lajos főgymn. tanár tartotta meg ünnepi beszédét, melyben a márczius 15-iki eszmék jelentőségét fejtegette a kereskedelemre nézve. Ezt Nagy Gerő és dr. Gyöngyösy István igen sikerült énekkettőse követte. A nagyon sikerült ünnepélyt Zakariás Erzsike k. a. gyönyörü, routinirozott szavalata zárta be.

Igy ünnepelt a székely Spárta lelkesen, méltóan a nagy naphoz. *(b.)*

Egyleti élet.

Szent Imre-egylet közgyülése. A Szent Imre-egylet holnap délután 6 órakor rendkivüli közgyülést tart. Tárgya: A tisztikar megválasztása. A tárgy nagy fontosságánál fogva népes gyülésre van kilátás. Az egylet tagjai között már felmerültek a kombinácziók arra vonatkozólag, hogy kikkel töltsék be az egylet fontosabb, kiválóbb helyeit.

SZINHÁZ.

T. Halmi Margit, szinházunk kitünő vendége, ki ma délután a gyorsvonattal érkezik Kolozsvárra, holnap csütörtökön kezdi meg vendég föllépését — Frou-Frou Dumas drámájának Gilbert szerepében, mely a müvésznőnek egyik legkiválóbb alakitása. Etsy Emilia, Palotay Piroska, Szakács, Szegő, Tompa lesznek az előadás többi főszereplői.

*

Jótékonyczélu előadás. A kolozsvári jótékony Nőegylet szombaton d. u. 3 órakor kiváló gonddal összeállitott hangversenyt rendez, melynek egyik legérdekesebb pontja Farkas — Tarnay öt élőképes meséje, melynek zenei előkészületeiből naponta folynak a szinháznál a próbák. Ez előadásra a bérlők jegyeit pénteken déli 12 óráig tartják fenn.

*

Heti müsor:

Csütörtök: Frou-frou.
Péntek: Loute.
Szombat: Nők barátja.
Vasárnap: d. u. A tavasz.
„ este Sherry.

Felhivás előfizetésre.

Márczius 1-jével uj előfizetést nyitottunk lapunkra.

Kiknek az előfizetése ekkor lejárt, kérjük azt *mielőbb* megujitani, hogy a lap további küldését ebben a válságos napokban ne legyünk kénytelenek beszüntetni.

Elő lehet fizetni *bármely* naptól kezdve.

MINDENFÉLE.

— Márczius 16.

— Első adományok a Kossuth-szobora. Tegnap kelt szárnyra az „Ellenzék“-ben az első szó a Kossuth Lajos szobrára meginditandó gyüjtés érdekében. A felhivásra legelőször a Kétvizköz népe, tehát a legszegényebb része a városnak adott feleletet.

Az alábbi sorok kiséretében 3 koronát kaptunk:

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur!

A városi millenumi iskola növendékei által rendezett 1848. márczius 15-ki nemzeti ünnepélyen tetszés szerinti adományokból befolyt 3 K. azaz három korona összeget azon kéréssel juttatom a szerkesztőség kezeihez, hogy azt a „Kossuth-szobor“ javára annak pénztárnokához eljuttatni kegyeskedjék.

Kolozsvárt, 1904. márcz. 15.

Tisztelettel:

Elek Gyula,
igazgató.

Hisszük, hogy a hazafias irányban vezetett iskola időről-időre a saját kebelében rendezendő ünnepélyek jövedelmével növelni fogja ezt az összeget s példáját követni fogják a többi iskolák is.

Szerkesztőségünk a tegnap bejelentett 100 korona dij első részletét, 20 koronát készpénzben szintén lefizette. Gyümölcsözőleg elhelyeztük az igy kezeinkhez folyt 23 korona összeget a Mezőgazdasági Bankban „Kossuth Lajos szobor“ czim alatt.

— Az automobilok panamistái. Lapunkban többször volt már arról szó, hogy Londonból valaki egy állitólagos automobilsorsjátékkal számos hazánkfiát becsapta. A budapesti rendőrség nyomozást inditott ebben az ügyben s kideritette, hogy a szédelgést Robelly Jenő vivómester és Jankovich Gyula, „a puchói nábob“ néven ismert szélhámos, követték el. Megtették ellenük a szükséges lépéseket. Robelly Jenőt Kolozsvárt is sokan ismerik. Itt tartózkodott 1899-ben, mint az egyetemi vivó-intézet vivó mestere. Ugy látszik, mint a viszonyokkal ismerős, igyekezett azokat a férfiakat szerencséltetni az állitólagos nyereménynyel, a kikről gondolta, hogy a követelt szállitási költségeket fizetni fogják.

A kolozsvári kérdezősködésekre Londonból a felelet megjött. Azt válaszolták, hogy a kérdezett automobil-gyár nem létezik.

Az Autverpenbe intézett kérdezősködésre nézve azt a választ küldték, hogy az a szállitó czég, a mely az automobilok szállitási költségeit kéri, rosszhirü társaság. Üzleti összeköttetésbe bocsátkozni azzal nem ajánlatos.

— Disznózsir helyett kokusz-zsir Kolozsvárt. Most miután oly drága a sertés, jó lesz utána nézni, hogy disznózsir helyett a kereskedők ne áruljanak kókusz zsirt, vagy ezzel vegyitett disznószirt. Az egészségre ugyan nem ártalmas ez a növényzsir, de ártalmas a *zsebre nézve.* Mert a mig nagyban véve, a disznó zsir mmázsája 142 korona, addig a kókusz zsirt meg lehet venni mmázsánként 92 koronáért. Kolozsvárt eddig a kókusz zsirból készitették a bőrt páratlanul ápoló, fertőtlenitő Heinrich-féle közkedveltségü pipere-szappanokat. Most már főznek a kókusz zsirral. Ha igy haladunk, a szappant is eladják a zsirnemü árusok, mint élelmi czikket.

— Sztrájkok a fővárosban. Budapest életében még nem volt olyan nagyarányu sztrájkmozgalom, mint aminő most van. Közel tizenháromezer ember hagyta abba a munkát és százakra megy azon mühelyek száma, ahol pihen a munka. Szabók és vas- és fémmunkások sztrájkolnak.

A szabók közül nyolczezer szabósegéd és kisiparos szüntette be a munkát, ami most a tavaszi és a husvéti ünnepek előtt nagyon kellemetlen. A sztrájkolók nagy része a Hermina-uti sztrájktanyán várja be az eseményeket. Másik részük otthon tartózkodik. A munkaadók két táborra szakadtak. Az egyiket a szó szoros értelmében vett szabómesterek képezik, azok, akik csak mérték után megrendelt munkát készitenek. Ezek, körülbelül ötszáznyolczvanan semmiféle követelést nem akarnak megadni és a legszigorubb álláspontra helyezkedtek, a munkásokkal szemben. Kartelt kötöttek egymással 2000 korona pönále mellett, hogy senki közülök a maga üzletébe vissza nem fogad sztrájkoló munkást sem a sztrájk alatt, sem a sztrájk után a plénum hozzájárulása nélkül.

— Sarah Bernhardt és a jósnő. Mme de Thebes, a párisi hires jósnő, ki az emberek kezéből mondja meg az állitólagos igazságot, ugy látszik, nem elégszik meg párisi sikereivel és Londont szándékozik fölkeresni a legközelebbi „szezon“-ban. Mielőtt azonban terve kiviteléhez fogott volna, tanácsot kért párisi ismerőseitől és jóbarátaitól, vajjon nem árt-e meg neki a londoni éghajlat; vajjon fog-e az angol előkelő társaság érdeklődni tudománya iránt, melylyel eddig annyi sikert és jó barátot sikerült szereznie és végre, hogy van-e reménye arra, hogy kellemes és szép emlékeket szerezzen magának londoni tartózkodása alatt?

Mondják, hogy midőn Sarah Bernhardthoz — mellesleg igen jó barátnéjához — fordult ezen kérdéssel és megkérdezte:

— Lesz-e sikerem Londonban és hogy képzeli, jól fogok-e mulatni az angolok fővárosában? — a nagy müvésznő igy felelt:

— Miért nem néz ön a kezébe, onnan megkaphatja a legbiztosabb feleletet.

— Termeljünk kerti veteménymagvakat. A vetőmagtermelés, különösen pedig a kerti veteménymagak termelése legjövedelmezőbb gazdálkodási, illetve kertgazdálkodási módozataink közé tartozik. Vanak hazánknak egyes vidékei, jobban mondva egyes községei, a hol a kerti vetőmagvak termelésével nagyban és rendszeresen foglalkoznak s a mely községnek főjövedelmi forrását ez képezi. Csak egy példát emlitek. Csorgó, Balinka községek népe káposzta mag termelésével évente ezreket keres. Igen kivánatos volna tehát, ha hazánknak többi vidékein is követése találnának ezen szép példák. Egy kis szakértelem, munkakedv és üzleti szellem szükségesek ehez, mert mindezeknek hijján ezen termelési módozatba belekezdeni czéltalan; viszont ezekkel oly nagy jövedelemre tehetünk szert, a melyet semmiféle más termelési ággal elérni nem vagyunk képesek. A termelési eljárások igen könnyen elsajátithatók, ugy hogy gzakorlatilag mint szakkönyvek utján már annyivel is inkább, mivel ugyis minden falusi gazdaasszony maga termeli a maga szükségletére szolgáló hagyma, murok stb. magot.

— Bucsuzás. A brassói m. protnstáns jótékony nőegylet választmánya a mult szombaton délelőtt fölkereste Brassóból távozó szeretett elnökét, gr. Lázár Istvánné uraszszonyt hogy a midőn férjének uj állomás helyére M.-Vásárhelyre költözködik és igy megválik az egylet elnöki tisztétől, tőle bucsut vegyen és iránta érzett hálajának, szeretetének kifejezést adjon. A választmányt a grófnéhoz Péchy Arpád lelkész vezette és ott szép beszéd kiséretében bucsuztatta a nőegylettől, majd kérte a grófnét, hogy a nőegylet egyakaratu kérésére fogadja el a nőegylet örökös tiszteletbeli elnökségét. A grófné meghatottan válaszolt és igérte, hogy nemcsak névleg lesz a szép hivatásu egyletnek tiszteletbeli elnöke, hanem tényleg mindig szeretettel fog tenni az egylet javáért a távolból. Ezután Ottlik Géza anyakönyvi felügyelő, a nőegylet titkára a nőegylet nevében csinos beszéd kiséretében, egy remek csokrot nyujtott át a grófnénak.

Délután 15 kocsin kisérte ki a grófnét az állomásra a nőegylet, utközben még legalább két annyi kocsi csatlakozott a menethez; a vasuton pedig hatalmas sokaság várta a szeretett grófnét, hol valósággal virágözönnel halmozták el. Szászok, románok csatlakoztak a bucsuzó magyarokhoz és minden szemben ott volt az elválás fájó könnye, mert nem volt Brassóban senkisem a ki a derék gróf. Lázár István főispánt és szeretetreméltó, igazi magyar lelkületü nejét ne szerette volna. — Eltávoztak, de emlékük és jótetteik élni fognak Brassóban.

— Koburg Lujza pőre. Brüsszelből jelentik, hogy a tárgyaláson de Jongh ügyvéd, a király jogi kégviselőjének érveit támadta meg s a belga király és felesége között létrejött házassági szerződést, ugymond de Jongh, nem politikai jellegü, mert Ferencz József király ezt a szerződést nem mint uralkodó, hanem mint a család feje kötötte meg s nem terjesztette a parlamentek elé. A birák ki fogják mondani a vagyonközösséget s ezzel megmutatják, hogy nemcsak Berlinben, de Brüsszelben is vannah még birák. De Jongh érvelésére Janson felelt, s tagadta, hogy a királyi családnak bárminemü előjogai volnának. A törvény előtti, egyenlőség a legdrágább kincse a szabad népnek s ezt az egyenlőséget megőrizni a birák kötelessége.

— Az erdősrész hazánkban. A mesterséges erdősrész ma már elég szép terjedelmü. A mult évben mesterségesen 31.794 holdat erdősitettek be. Az ültető anyagban még mindég mutatkozó hiány megszüntetésére 11 uj erdei facsemeték nevelésére szánt állami csemetekert telepitetett, ezen uj kertekkel együtt azok száma 132-re emelkedett és 448 K. területre terjedt. Termelőképessége ma 160 millió darabb; a mult évben 59 millió darab erdei csemetét osztottattak ki ültetés czéljára. A birtokosok 2902 csemetekertet tartanak fön, cser termeléséből 57 millió darabot ültettek ki.

— Fekete himlő Magyarországon. Orsováról jelentik: Orsova tőszomszédságában, Vercziorva romániai községben két hét óta fekete himlőjárvány van. Már sok haláleset fordult elő. A halottakat rögtön eltemetik. Orsován is előfordult már egy himlőeset, Kirsztics Spiriu bolgárt származásu pék Verciorován megkapta és Orsovára jövet pár nap alatt bele pusztult. A szomszéd Jeselnica román községben a mult héten halt meg egy Barabanc nevü asszony himlőben s mint a vizsgálatnál kitünt, hólyagos himlőben.

— Japán regények. Egy franczia lapban olvassuk, hogy a japánoknak torpedóikon kivül még veszedelmesebb fegyyerük is van és ezek regényeik. Nem tudjuk menynyit fogadhatunk el valónak a francziák szellemes, de nem egészen elfogulatlan itéletéből, de ők ugy találják, hogy hosszuságukkal és unalmasságukkal a legbiztosabban ölő fegyverek közé tartoznak. Sehol annyi regényt nem irnak és nem olvasnak, mint Japánban. Es tény, hogy hoszuságát tekintve, csakugyan igen előkelő helyen állanak. Egyik, melynek czime „Nyolcz kutya szomoru története“, száztizenhat hatalmas és vaskos kötetet foglal magában. A nyolcz kutyán kivül mintegy ötven személyt mozgósit a regény és a legérdekesebb, hogy ezek mire a regény véget ér, mindnyájan befejezik földi pályafutásukat, persze a nyolcz kutyával egyetemben. A mü végén persze — ez ismét a francziák állitása — az olvasó is ugyanerre a sorsra jut. Ezek után csak azt csodáljuk, hogy ezt a „hatásos“ regényt a japánok még mindig nem forditották le az oroszok nyelvére.

— Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni, Mauthner-féle magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése Budapesten, Rottenbiller-utcza 33, mindenkinek ingyen megküldi. A kitünően tisztotott, legnagyobb csiraképességgel biró, fajtiszta magvak árai alacsonyak. Különösen fölemlitendők az impregnált takarmányrépamakvak és a legnemesebb gabnafélék dus választék. 59 6—15

— Van szerencsém a nagyközönség b. tudomására hozni, hogy tisztitok női selyem-, szövet- és pamut-ruhákat, teljesen bontatlan állapotban, az eddigi áraknál sokkal olcsóbban, mivel nagymennyiségü anyagot jutányosan tudtam beszerezni. Ugy, hogy egy férfi-öltönyt már 3 kor. 20 fill.-től képes vagyok jól és gyorsan kitisztitani. *Czink József* Kolozsvár, Wesselényi M.-utcza 25. Mühely: Dézma-utcza 5. sz. (Saját ház.) 5—* 57

— Használt bányasinek megvételre kerestetnek. Ajánlatok Szegő Ede czimen Kolozsvárra kéretnek.

Gyászrovat.

Adler Mihály orvos Désen meghalt.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ távirati, telefon-tudósitásai és sürgönylevelei.

Az indmnitási vita.

Budapest, márcz. 16.

Az indemnitás felett ma folytatják a vitát a Házban.

Kormánypárti részről azt hiszik, hogy még e héten megszavazza a Ház s az ország felszabadul az ex-lex állapotból.

Mára több szónok van feljegyezve, de kérdés, hogy az utolsó perczben nem törültetik nevüket.

—

Az Uj pártból.

Budapest, márcz. 16.

Mindennap jelenik meg hir arról, hogy az uj pártba ez vagy az a képviselő belépett.

Legutóbb Lengyel Zoltánról hozták forgalomba ezt a hirt.

Lengyel Zoltán lapjában a Független Magyarországban e hiresztelésre vonatkozólag a következő czáfolat olvasható:

Egy esti ujság azt a hirt közli, hogy dr. Lengyel Zoltán orsz. képviselő, lapunk főszerkesztője belépett a Bánffy Dezső báró vezetése alatt álló „Uj pártba.“ Ki kell jelentenünk, hogy ez a hir a valóságnak meg nem felel és az illető lap tudósitójának önkényes kitalálása. Lengyel Zoltán — mint az köztudomásu — pártokon kivül áll, de a függetlenségi és 48-as programmot követi.

—

Házszabály revizió.

Budapest, márcz. 16.

Mint hirlik, a legutóbbi minisztertanácson Tisza István ujra szóba hozta a házszabály reviziót, pedig Ugronék csak amellett a határozott feltétel mellett állottak el az obsrukcziótól, ha Tisza végleg vissza vonja inditványát és azzal nem áll többet elő. Tisza azonban ugy látszik már elfeledte igéretét s hogy hatalmát hosszu időre biztositsa, mégsem mondott le végkép tervéről.

—

A püspöki székek betöltése.

Budapest, márcz. 16.

Egyházi körökből vett értesülés szerint az üresedésben levő katholikus püspöki székek betöltésére nézve a tárgyalások a romai kuriával már folyamatban vannak és legközelebb befejezéshez jutnak. A jelöltek személyére nézve többféle kombináczió került forgalomba, végleges döntés azonban még nem történt. Ez alkalommal betöltik a Cselka Nándor elhunyta által megüresedett budapesti érseki helynöki állást is, melyre Kohl Medárd dr. felszentelt püspök fog kineveztetni.

Radu püspök földosztása.

Budapest, márcz. 16.

Az utóbbi időben nem egyszer jelent meg a lapokban az a hir, hogy az oláhok Biharmegyében erősen mozgolódnak. Okát ennek egyrészt a szocziálismusban keresték, mely mostanában Biharban mind nagyobb tért hódit, másrészt pedig a tulzók izgatásainak tulajdonitották, kik Aradról és Kolozsvárról gyakran megfordultak a biharmegyei oláh parasztoknál. Alapjuk volt a hireszteléseknek, mert az oláhok között az elmult hónapok alatt nagy nyugtalanságot észleltek a hatóságok és ugy, hogy ovintézkedéseket is tettek, szaporitották a csendőrséget és megfigyelték az ott megfordult idegeneket.

Radu Demeter nagyváradi görögkath. püspök végre személyesen óhajtott meggyőződni a hirek valódisága felől és ezért körutat tett egyházmegyéjében, több ideig tartózkodva annak minden egyes községében. A püspök — mint a Figyelő illetékes helyről értesül — most fejezte be körutját és meggyőződést szerzett arról, hogy a nép körében sem nemzetiségi mozgalmakról, sem szocziálizmusról szó sincsen. Az elégületlenségnek, a mely ittott külsőképen is kifejezésre jutott, oka a népnek nagymérvü elszegényedése, mi a legutóbbi gazdasági válságokban keresendő és a keresethiány, mely hovatovább mind nagyobb mérvet öltött.

Az elégületlenséget fokozta az is, hogy a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával a jelöltek kortesei eget-földet igértek a szegény oláh parasztoknak, a kik ezeket készpénznek véve, hajlandók is voltak szavaeataikat a legtöbbet igérő kortesek jelöltjére leadni. Azóta pedig egyre türelmetlenebbül várják az igéretek beváltását. A püspök igyekezett mindenütt megnyugtatni a népet, beszédeiben engedelmezségre és törvénytiszteletre buzditotta.

—

Országgyülés.

Budapest, márcz. 16.

A képviselőház mai ülésén az indemnitási javaslat volt napirenden.

Az első szónok ma Molnár János néppárti volt, ki hosszasan szólott a javaslat ellen.

Lukács mini zter szólalt fel Molnár beszéde után. Megnyugtatta a Házat, hogy az ex-lexben való hátralékosok kivánságukra haladékban fognak részesülni.

1903. év májustól esedékes hátralékért kamatot nem szednek.

Lukács megnyugtató kijelentése után Okolicsányi László beszélt a javaslat ellen.

Beszéde végén határozati javaslatot nyujtott be, hogy a haladékok *kérvényezés* nélkül is megadassanak az illetőknek.

Hock János nagy beszéde következett ezután.

A jeles szónok nagy hatással beszélt a javaslat ellen.

Kijelentette, hogy Tisza iránt bizalommal nem viseltetnek s az ellenzéknek kötelessége mindent elkövetni, hogy Tisza a hatalom éléről lekerüljön.

A ki olyan merényletre képes az alkotmány ellen, mint Tisza, azt egy perczig sem szabad megtürni a miniszterelnöki székben.

Zajos helyeslések között mondotta ki, hogy a Tisza igéretei semmit sem érnek, mert a katona urak egészen más értelmet adnak neki, mint Tisza.

—

Az orosz-japán háboru.

London, márcz. 16.

A port-arthuri orosz hajóhad ujabb vereségére Kuropatkin ur, a ki, mint az oroszok fővezére utban van Keleti-Azsia-felé, távirati parancsot küldött Stössel tábornoknak, hogy Port-Arthurt azt utolsó embernek veszedelmezni kell.

Ezalatt ő — Kuropatkin — gondoskodik, hogy 300,000-nyi sereg csatalánczot alkosson és Port-Arthurt is a védelmi vonalba veszik.

Szt.-Pétervár, márcz. 16.

A japánok megtámadni készülnek Sachalin szigetet. A hatóságok felszólitották a lakosságot, hogy a sziget védelmére fegyverkezzék fel.

London, márcz. 16.

A japán hadsereg vitézsége a háboru alatt mindenütt feltünt. A katonák halálmegvetéssel harczolnak.

Főszerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHALY.

Réti Sándor,
Kész ruha és férfi szabó üzlete város háza alatt.

Reclam
898 124—150

férfi öltönyök mérték szerint elkészitve.
Honi szövetekből 50 korona.

Gyermek ruhákban
Nagy választék
Olcsó árak!
Mátyás király-tér 1. szám.

Haszonbérbeadó malmok.

Az ujtordai ev. ref. egyház tulajdonát képező, és Tordán, a Rákos-patak mentén levő 2, két-két kövü **lisztörlő malom,** az u. n. **„Zalányi“** és **„Markó“**-féle malmok, 1904. május 1-én kezdődő hat évre, **f. év márczius 27-én d. u. 2 órakor** az egyháztanács termében nyilvános árverezésen bérbeadatnak.

A „Zalányi“-malom kikiáltási ára 1300 kor., a „Markó“-malomé 1040 korona.

Az árverezni szándékozók kötelesek 10 százalék bánatpénzt letenni.

Az árverezési feltételek megtudhatók a lelkészi hivatalban. 2—2

SAISON CZIKKEK!

Ámor arczkenőcs, legjobb szer az arczbőr tisztátlansága ellen.....1 tégely kor. 1.—
Ámor hajszesz, a hajkihullást biztosan megszünteti.....1 üveg kor. 1.20
Ámor hölgypor, semmi ólmot nem tartalmaz.....1 doboz kor. 2.40
Ámor szájviz, orvosok által ajánlott legjobb szájdesinficiens.....1 üveg kor. 1.—
Szoba illatok, kárpáti fenyő illat 1 üveg.....kor. —.80
Ibolya, gyöngyvirág, orgona illatok 1 üveg 1.60
Csukamáj olaj Norvégiából, kellemes ize miatt gyermekek is szivesen veszik 1 üveg 2.—
Illatszerek angol-franczia gyártmányok.
Likörök és Rumok házilag való készitésére utasitással, 20 féle Essentiát ajánlok.

BURGER FRIGYES

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 9—10 szám a.

3 77—100

Zsirai Mór

fehérnemü és kelengye áruháza.

Daczára a 20 százalékos áremelkedésnek — **az összes legjobbnak**

elismert áruimat

bevásárlási árba

árusitom ki!

A raktáromon levő **férfi ingek, alsó nadrágok, nyakkendők és csipkefüggönyök, teritők, smyrnai, axminster, velvet** szőnyegeket

minden elfogadható árban!

Pamut, Creász és lenvásznak, kész női fehérnemüek, Damast Garniturák, fehér, szines, ajour vagy sima. Különféle női és férfi **zsebkendők,** himzések és csipkék.

Gyapju és triest takarók, paplanok. Ponge selyem 65 kr. metere. Minta választékot, mintákat vidékre is készséggel küldök. Kiváló tisztelettel

ZSIRAI MÓR **Mátyás király-tér 26. szám.**

1212 27—x

Stein S. és Társa

gyermekruha üzlete

Kolozsvár, Mátyás királytér, Városház sor.

Van szerencsém értesiteni a nagyérdemü közönséget, hogy megérkeztek a legujabb

tavaszi czikkek.

Leányka kabátok, Gallérok, Ruhák, Kalapok, Kötények.
Fiuk részére iskolai és diszes öltönyök. Felöltők. **Gyermekek részére** 4 évesig **Kabátok, Ruhák, Kapischonok, Sapkák, Kötények.**

Gyermek ruhák
4 évesig..... frt. 2.50 feljebb.
Leányka ruhák
4 évestől 14 évig..... frt. 3.50 feljebb.
Fiu öltönyök
4 évestől 14 évig..... frt. 2.40 feljebb.

Kötények minden nagyságban 50 kr. feljebb.
Harisnyák minden szin és nagyságban 20 krtól kezdve. Kelengye ujszölötteknek. Keresztelő készletek. **Mieder készités mérték szerint.** A nagyérdemü közönség b. pártfogását kéri

Stein S. és Társa.

Vidéki megrendelésnél elég a gyermek korának a megjelölése.

199 3—17

HOGY EGÉSZSÉGÜNKET ÓVJUK, IGYUNK

52 41—300

Májális-utcza 22 számu háznál **négy szoba és konyha** azonnal kiadó.

Szerződhetni: **Sugár József** ügyvédnél.

Résztvett kiállitáson kitüntetve szép és jó **munkáért.**

Udvari és Társa
kocsigyártó czég

legnagyobb készletet tart **uj kocsikból,** valamint elvállal e szakmába vágó javitásokat, kocsi lackirozást, bélelést kivánat szerint. **Kivánatra árjegyzéket küld,**

Használt **Kocsit**

beszerel.

Megrendeléseket készséggel teljesit. Vidéki irásbeli megkeresésekre azonnal válaszol. A nagyérd. közönség eddig iránt unk tanusitott nagybecsü pártfogását jövőre kérve, mély tisztelettel **Udvari és Társa** Kolozsvár, Radák-utcza (Zöldfa-vendéglő mellett.)

8 127—*

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Wesselényi Miklós-utcza 12 szám alatti **üzletemet megnagyobbitva,** nagyban és kicsinyben, **liszt, füszer és tüzifát** a következő **olcsó árakban árusitom:**

99 17—30

TELEFON: 399. **Árjegyzek.** TELEFON: 399.

Liszt:

0 sz. liszt	1 kgr. 15	kr.
1 sz. liszt	1 kgr. 14½	kr.
3 sz. liszt	1 kgr. 14	kr.
5 sz. liszt	1 kgr. 13½	kr.
6 sz. liszt	1 kgr. 13	kr.

Zsákvételnél 30 kr. árengedmény!
5 kiló liszt vételnél élesztő adatik!

Füszer:

1 kgr. darabos cukor	frt	—.39
1 kgr. kocka cukor	„	—.40
1 kgr. legfinomabb Ceylon kávé	„	2.—
1 kgr. Cuba kávé	„	1.80
1 kgr. gyöngykávé	„	1.80
1 kgr. Szantosz kávé	„	1.20

5 kgr. vételnél 50 kr.-ral olcsóbb.
A cukor 5 kgr. vételnél 1 kr.-ral olcsóbb.

Tüzifa:

1 öl I. bükkfa	frt	11.—
1 öl II. bükkfa	„	10.—
1 öl usztatott bükkfa	„	10.—
1 öl hasáb tölgyfa	„	10.—
1 öl gömb. vegyes fa	„	9.—

Házhoz szállitva 1 frttal drágább. Fenti minőségü tüzifák vaggononként is kaphatók megfelelő árkedvezménnyel.

Felapritott tüzifa:

1 mm. vételnél	frt	—.85
5 mm. vételnél	„	—.80
10 mm. vételnél	„	—.75

Ismét elárusitóknak és nagyobb vételeknél megfelelő árkedvezmény.

Növenyzsir eladás! Próba bevásárlást kérve tisztelettel

Minden ezen szakmába vágó és itt fel nem sorolható czikkek a legolcsóbban itten beszerezhetők. **Stern József** liszt, füszer, tüzifa kereskedése Wesselényi M.-u. 12 sz.

Magyar királyi államvasutak szállitó hivatala.

7 54—x

Kereskedelmi és iparkamara tudósitó irodája.

M. kir. fővámhivatal vámügynöksége.

Magy. kiviteli és csomag száll. r.-t. képviselősége.

C. H. Hirsch expressforgalmi, képviselősége.

Gyüjtő kocsi forgalom Budapesteről és Bécsből.

Nemzetközi butorkocsi forgalom részes tagja.

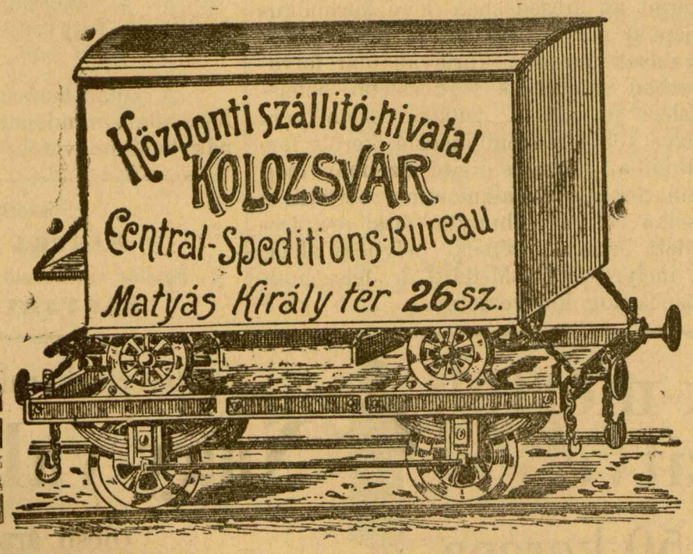

Költöztetés butorszállitó kocsikkal és ruganyos társzekerekkel.

Zongora és kassza szállitás és felállitás. Terjedelmes, tömeg és épitő anyagok fuvarozása.

Butor csomagolás és beraktározás.

Bizományi és előlegezési üzlet.

Hitel tudósitás. Erdőtermékek adás vevesnek közvetitése.

Költöztetéseket a legjutányosabb árban felelősség mellett vállalunk el.

1—x

Megérkeztek Deutsch József

férfi-, fiu- és gyermekruha áruházának

az összes tavaszi árui.

Kész ruhákban és szövetekben óriási nagy választék!

Mérték utáni megrendelést 24 óra alatt készitek a legelegánsabb kivitelben. Áruimnak minőségéről és olcsóságáról a t. vevőközönség személyes meggyőződését és szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Deutsch József, férfi-, fiu- és gyermekruha áruháza **Mátyás király-tér 30.** Bánffy-palota mellett.

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel lapunk kiadóhivatala.

FARAGOTT

Keritésoszlopok.

Különböző méretekben 60 fillértől felfelé kaphatók **Klemm Pál** nádastéri tüzifa raktárában. **Telefon szám 335 és 79.**

7—10 155

KOLOZSVARI

Takarékpénztár és Hitelbank

RESZVÉNYTARSASAG.

Törlesztéses és közönséges **jelzálog kölcsönöket** nyujt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő **bérházakra** és bárhol fekvő **földbirtokra.** Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolitja le s a kölcsönöket minden **levonás, vagy külön dij nélkül** **készpénzben** fizeti ki. 7 111—*

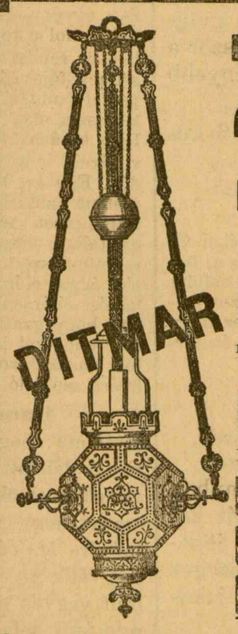

2.95 Husvétra

frt egy finom metszett üvegkészlet, mely a következő 33 drb. áll és p.: 12 drb. vizes, 12 boros, 6 likörös pohár, 1 vizes, 1 borosüveg, 1 likör palaczk. Meg nem felelő áru visszavétetik a pénz visszafizettetik. Ládáért 30 kr. számittatik fel. Rendelésnél a vasuti állomás, u. p. pontos megjelölése kéretik.

Likör készletek 55 krtól kezdve

rendkivüli nagy választékban. o Husvéti kóser edények. o Gyári árak.

Lámpajavitás. Mindennemü lámpák javitását, tört részek ujból készitését és bronzirozását jutányos árban elvállalom.

1—30

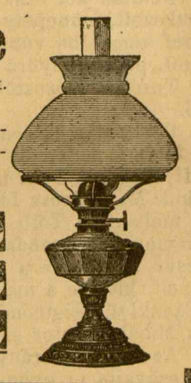

Müller utóda Somlyai

üveg és porczellán kereskedő Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utcza 4 szám.

No ilyen még nem volt!

Utólérhetetlen!

Valódi franczia himzett és ajour batisztok legdivatosabb mintákban.....13, 17, 21, 25, 30 kr.

Kipróbált jó szines batisztok 130 különféle dessinekben 17. 23, 25, 29, 31 kr.

Liberti selyem batisztok most 26, 31, 35 kr.

Eredeti angol és skóth szövetek legfinomabb minőségben fehér, krém, rózsaszin, világos kék, világos drapp báli ruhákra nagyon alkalmas 33, 42, 65, 78, 89, 96, 115, 130 kr.

Igen finom kamgarn chewioth krepp és cibelin szövetek 130 és 140 cm. széles, tekintettel az idő előrehaladta miatt 35 krtól 98 krig.
Női ingek, korsetok és alsószoknyák 45 krtól 2 frt 50 krig.
Férfi ingek finom chiffonból 87, 98, 115, 130 kr.
5 rétü gallér.....12 kr.
Kézelő.....19. 21 kr.
Rumburgi és szepességi vásznak 1 vég 23 m. 4.50, 5., 5.50 6 frt.
Fegyházban kötött harisnyák 5 krtól feljebb

Teszler Károly

czégnél, Wesselényi M.-u. 11 szám, a „Kék csillaghoz“.

1108 49 50

PROPPER N. JÁNOS
igazgató, Keleti Utazási Irodája
Budapest, Sándor-u. 30 B).

156 18

Bármely vállalatnál olcsóbb, **minden kényelmet nyujtó társas utazások.**

Husvéti utazások!

I. Budapest—Fiume—Velencze (2 nap), Milano (2 nap), Genua (2 nap), Mentone (2 nap), Monte Carlo (3 nap), Nizza (3 nap) és vissza ua. Kirándulás: Velenczéből Páduába, Nizzából Cannesbe stb. I. osztály vasuton, hajón, első rangu szállodákkal, teljes és kitünő ellátással 300 forint; II. osztály 260 forint.

II. Budapest—Fiume—Ancona—Róma (5 nap), Nápoly (3 nap), Capri Sorrento (1 nap), Castellamare—Pompeji (1 nap), Foggia Ancona (Loretto), Fiume—Budapest. I. osztály vasuton, szállodákkal, kitünő ellátással, vezetőkkel, luxus osztályhajón, kirándulások költségeivel 250 forint. II. osztály vasuton, szállodákkal, teljes és kitünő ellátással, I o. hajón, vezetőkkel, kirándulással 190 frt.

Indulás Budapestről 1904. márczius 25 napján, Virágvasárnap.

Ki jelentkezését márczius 10-ének déli 12 órájáig ooo beküldi 10 százalék engedményt élvez. ooo

Ezentul jelentkezők teljes dijat fizetnek.

PROPPER N. JÁNOS
igazgató,
Budapest, Főherczeg Sándor-u. 30 B) II. e.

Nyomatott az „Ellenzék“ könyvnyomdájában Kolozsvárt.